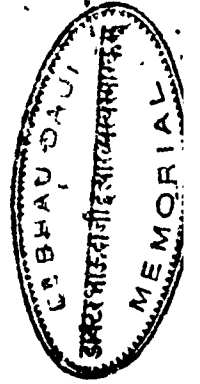

॥ ध्रुवभ्रमणयंत्रप्रारंभः ॥

विष्णुसूत्रावकाशान्। तच्चिन्तास्थितिनिर्वाणः समास्तस्य रिधौ श्रृङ्गः। तस्मादस्य तिनदिकायाः विंशतिरुक्तिका
 २२ मारस्य प्रष्टुः घटिका श्रृङ्गः। षष्ठे रूपे रिश्रादितः प्रथममेकादितः एकविंशतियावद्विख्या। ध्रुवस्य
 अतो तदधीवृत्तान्तराले प्रथमे कोष्ठके प्रथमद्वयः श्रृङ्गः। गुलान्तराले द्वितीयद्वयं तयोर्मध्ये कोष्ठके
 तस्मिन् प्रथमकोष्ठक इति। पुनः तस्य मिद्वययादा तत्तत्तुलितैव यान्तराले। अस्याः क्रियाद्या घटिका
 निरुक्ता। षष्ठे स्वकीयास्तदधीः स्वनामान्तरध्वनिध्वनिचमायनानि। पञ्चम्या तत्तत्तस्मात्परतदधम
 ति वलयान्तराले इति कोष्ठके प्रथमघटिका मारस्य स्वस्ववटी प्रमाणेन निरुह्यते न मेवाद्या द्वादशरात्रा
 योऽप्यस्याः श्रृङ्गः। ततः षष्ठे कोष्ठे स्वदेवीया श्रृङ्गः। स्वस्वनाम निरुक्ताः पुनरिद्वययादस्य माहा मध्योन्न
 तांशानि तदराशिना नाले रया उपांकेषु निरुह्यतां। स्त्रीयोदये स्वाह्वद्विधकर्मः स्फुटानि लेख्या निवतन्ना
 नि। अस्याः तस्या लेखानि ररुह्यतां राशिना उपांकेषु विष्णुसमीपेषु स्वस्वमध्योन्नतांशाले रया प्राप्य
 र्थं मध्योन्नतांश उक्ताः। तस्या यनकर्म हतस्फुटे स्यो न ध्रुवे स्यः साधितास्तस्मादत्रा पिनिरुह्यतां उ
 पांकेषु मध्योन्नतांश उक्तस्य यनकर्मणा मेव समीपे हेयाः। स्त्रीयोदये अत्रि स्त्रीयोदय राशयः
 षष्ठे कोष्ठे लेखितास्तत्राप्युक्तं हकर्म हतस्य ध्रुवः। निरिरे त्वाहाह्वते नापि संस्मृत्य तं यस्मिन्नाशाब्
 रोत्तन्न दशोपरि विस्ति संस्मृत्य त्वाहाह्वते नापि संस्मृत्य तं यस्मिन्नाशाब्
 वति। आह्वते साह्वी विहीये वे वियादश सुत्यते। पुनः शास्त्रे विस्तीति ते माहा। ते स्यादं च सुनाडिकानि
 रविता श्रृङ्गः समाश्रयास्तस्मिन्नेव त्रयवे विद्युत्कर्ममिरे के क राशि स्त तः। तेयाः सौ स्मृतिरिह्यतोदय

भा

नि

२

क

उपरागस्तस्मिन्निर्वाणः

जके को स्वस्वकाला कया मद्योगाई त्वैकैव परिधावक्या त्वमिशा कयाः। हे त्राव्यैः रवचरमिति विगण
 ये त्रिके निरुह्य कये। स्त्रिया लो कफला मये तनुतां स्त्रीया कये राशिनिः। इत्युदे तं गुणं किति स्त्रिहृदि नमि
 श्चैत्रकश्चि श्रृङ्गाः। तस्मात्तमया वबोधन विधी हेया हिमाक्षैः स्फटाः। अस्या रया। तस्या येन परिधौ प
 वपंचनाडिकानि रेकैक राशिरेक नीयः। ते च महादश्या राशयः। तेषां मध्ये एकस्मिन्नेकस्मिन् राशौ त्रि
 रात्रवा श्रृङ्गः। तेषां माहा राशयः प्रागंकिता केषां मध्ये स्वस्वतवारति दशानिः। पले रेकैकोल वस्व
 शास्त्र देशो द्वादश श्रृङ्गः। ते च स्वस्वकाला रयाः। तयो गाई ज्वैरिति माह्वतिरिह्योदययो गाई प्रमाण
 लवेर्दशानिः। पले रेकैक इति रिया परिधौ मिशा कया द्वादश राशयो कान्ते मिशा कयाः। हे त्राव्यैरिति।
 ग्रहाण संस्थितिः। माहे त्रांशौ रेव गणनीया लोके इति लोके अथवा रे निरिह्य कये रिति। उदयांतरा
 द्यायनादि फलं त निरिह्योदय संवधि स्यात्। स्त्रिया लो कफला य इति। ग्रह उन्नतां राशिरिण ग्रह स्थितिर्नि
 श्चैरेव तेया। इत्युदे मति शरी रिणं स्त्रियादि फलं मिश्रोदये। कश्चि उक्तं परं मम तेन मतीषा दि फलं मा
 ह्वदिनादि फलं न संवन्धी ये रेव संजायते। गृहस्थितेः हे त्रांशौ वृत्तं फला मये मिशा कये वृत्तं तो उत्य
 त्रिशो निरुह्य कये वृत्तं इति ग्रह स्थिति रेव शरी रिणं कस्मिन्काले कीदृश फलं मिशादि विषये काल
 योदये रेवोपपद्यते के श्रिनिश्रे कः। सतादकं बोधयति। पुनरिद्वययादा। तत्के वकीले यिनि
 वेश्य चक्रं च बुधया कुं। शिथिलं मलं। प्राक्चं बुका ग्रं निज नोदया सं मध्यं निरिह्ये च परं घटी। कुं।
 शकेषु निशो जितेषु लंबं च ध्रुवे सर्ये लंबे यथा स्यात्। तथा प्रकुर्यात्सुदं चकीले परित्र मत्र न पतेदध
 म्नात्। अस्याः। ०६ विधं धं त्रिमीया न सृष्टं च क्रं कुर्वात्। तच्च कर्कटे विधाय धं त्रं कं वकीले र

७

धरंध्रयावन्मध्यरात्रे गतघटीकास्य एतदुक्तं नवति। नवदेशीयोदये शुभायूनप्रशर्कस्य चिकुमुपलिय
 तत्रोपरि प्राक्चंद्रुकाग्रं निधाय पश्चिमचंद्रुकाग्रं नृनाडिकायावच्चिकुप्राक्ताधितवेधचिकुयोऽत्र
 घटिकास्यः चेद्यदि मायनार्कस्योच्चिकोपरि प्राक्चंद्रुकाग्रं क्रियते तदा अपरचंद्रुकाग्रं नृनाडिकायाव
 चिकुप्राक्ताधितवेधचिकुयावत्त्रैरात्रे गतघटीकाः स्यात्। तस्मिन्मतिआकाशे यज्वतिसमं ध्यत
 नवतिम्यहोदये यज्वचंद्रुर्लगतितसायने मध्यमं स्यादिति। विद्युदयविलग्नान्तां विलग्नं चोदयल
 चते विद्युदयलग्नं तास्यां विद्युदयलग्नान्तां परे जावाः विजित्याः होराशास्त्रोक्तविधिना श्रवणवशा
 इति। तथा रात्रि मयं ध्रुववेधात् अथर्वमुक्ते चोक्तमदप्यधुना ननु त्रादिवेधादस्य ते। अथ म
 योदिकममयपरितानं चोच्यते। कइ न दोष्मावलिगुर्धको एतोयं त्रापार्श्वे हतिवुर्धमानि रेवतं त
 ध्रुवाकोः खगुणो मितस्य का मुल्यांतरालाश्च विलंबमूत्रवत्प्राक्केन्द्रादधःकोणपदाज्ञेन मंका
 ममाः र्वांकलवाक्सीकाः तन्मयैकेन्द्रविनियोगे पदीत्रिंशत्पदेकांश्च सत्वे वमूत्रापरं धोर्ध्रुवा
 कुपरिकीलमुग्मं सरंध्रकंप्रांतगतं विदध्यात्। श्रवणं मध्यो न तत्रागकेषु विद्यम्यपदी सुदृढां के
 र्वात्। तस्याश्च कीलेन वकेन्द्रकीलापथेन दृष्ट्या खलु वेधयेत्। केन्द्रावत्वं बोद्धिः तत्रागती बाह्यरूप
 दिक्कंप्रमितस्य कांशाः। १७। षड्दृष्टास्ते निमतस्य नाशः पूर्वगता पश्चिमतस्तु याता। बह्वन्तरा शिखित
 तत्सदंतश्चरंचतुर्ध्रुविच्छिद्युदितान्। १८। तेनो नमुका घटीकाः स्युः-- र्नाधिके मूत्रपदे मचिकुता नि
 मुरा

तर्ह्येकोऽङ्गनाडिको कात्रिंशत्कलाः कुरुमशोऽसुतो नाः। १८। तस्मिन्मुरवप्राकृतचंद्रुकाग्रं लसं परत्रयधचिकु
 ममात्वा। प्राग्यत्रमाध्याघटिका निशायामूर्यस्य ता एव परिस्फुटामुः। १९। आख्या। १७। नृनाडिकास्योदोऽत्र कइ न
 दोः तेन कइ न दोष्मावलिगुर्धको एतः स्यात्। एतर्ध्रको एतः यत्रो मया श्रुतिः। यत्र स्यात्पार्श्वं यंत्रा मया
 तस्मिन्मतिवुर्धमानि रेवदिति। अइ नेन नुजे न तुला राशुपरिष्ठितकोणं यत्र स्यादिति यपार्श्वे हतिवुर्धमान
 यंत्रा नि तेन यंत्रं यत्र मालिखेत्। तर्ध्रवाकोः तस्मिन्मो रंध्रस्थितो बाहुः तस्मात्सगुणो मितसां कात्रि
 शान्मं स्यात्काः तुल्यांतरालाः तुल्यमेवांतरालं विद्यते येषु ते तुल्यांतरालाः विलंबमूत्रवत्प्राक्कारानि
 रेवत्। केन्द्रादधः इति। तन्मयैकेन्द्रादधःकोणचिकुप्राक्ताधितवेधचिकुयोऽत्रो र्वांक२०। लवानवत्प्राक्काः समानु
 ल्याश्चोकाः एकादिनवत्तैरेकै रंकाः। ततस्तस्मिन्नेव केन्द्रे इति। केन्द्रकीले त्रिंशत्पदेकां पदी त्रिंशती
 वा तुल्यांतरितचिकुर्कितो मलंबमुत्रां मुत्रेण मदवर्त्तते इति मलंबमूत्रा। तुधे बुद्ध्या कीले विनियो
 ग्यदितियं लंबमूत्रमपि च नियोजयेत्। इति। ततो रंध्रोर्ध्रबाहुपरिकीलमुग्मं निदध्यात्। वेधरंध्रोप
 रियो बाहुस्त उपरि किल मुग्मं कीलयेत्। कीलकणं सरंध्रं षड्ध्रं कंध्रं कंध्रं तेन मदेति सरंध्रकंध्रं न किं
 लसुणं। प्रांतगतं विदध्यात्। कुर्यादित्यर्थः। ततो यननुत्रे विद्यारात्रिमममानमिनुमिष्यते तस्य
 मध्यो न तत्रायावत्सामिन्मि तने मिच्छाननागो के पदी निवेष्टमुदोऽसि रं केन्द्राहारयेत् तस्याश्च
 कीलेनेति। तयोः कीलयोर्मध्ये यः पार्श्वस्थितः कीलस्तेन किंकीलापथेन केन्द्रोपरि यः कीलः मके

इकीलः तस्य पंथा मार्गः तेन दृष्टानं न ह्यत्र वेधयेत् इति विद्महेतु तस्मिन्मतिके रादि निर्गन आसौ वलंब
 अके रा वलंबः तेन लक्षिता उत्रेता अने उत्र तनागा अके रा वलंबो निर्ते नागाः तेनो जीवात या सृष्टा
 नो पद्ये च तस्या यो कः सः तस्य मिता चा सौम्य का च तस्या ये अंशा स्ते इष्ट न ह्यत्र संशाः स्युः पशु धृता स्ते
 ता ते शाः पशु धृताः न ह्यत्र स्या निमत वटी काः स्युः शर्व इति शर्व कपाल स्यु न ह्यत्रे अगता एष्याः पश्चिम क
 पाल स्येया ता इति गता हे याः नाद्यः तद्योः कार्योः तेन द्या इति गुणाः तेन की न च रेण चरेत किमु च ते यद्य
 हि स्य राशि स्थित तस्य संतर मिति व्यह्वरा शिश्च स्य राशिश्च व्यह्वरा शिः तयो स्थिते च तस्य च तदि
 ह वेधार्हं पद मिति चिह्नं इति व्यह्वरा शिश्च व्यह्वरा शिश्च व्यह्वरा शिः तयो स्थिते च तस्य च तदि
 ति तद्वाः सत्यः निश्चिन्ताः पंचदशानि प्रकृताः सत्यो अत्यलमाप्यते तच्च फलं तेनो न मुक्ता इति तेन फ
 लेनो नापुताः सत्यः सुता नाशो न वंति कस्मिन्मतिः व्यह्वरा पदे स्वचिह्नान्मुनाधिके मतिः तने उताः अ
 धिके मुक्ता इति च बा ततः पुनस्तु विज्ञो धीगनाडिको कात्रिंशद्युता अक्रमवाक्ताः सुता नाद्यः एताः
 र्वापरकपाल स्यु अगता स्यापुतो नाका म्योः इति एतदुक्तं न वति पुनराशो स्थित मिति च देशो द
 य राशो स्थिते च तच्चिह्नं च पुनस्तु विज्ञो धीगनाडिको कं तस्मात्पाद पाल स्येष्ट न
 ह्यत्र स्येष्टाः स्युः वटिका युताः कार्योः तत्र चिह्नं लिखित्वा तस्यु रं वा कृत्वे मुक्ता ग्रं सबा स्ते दये यत्र ल
 ति तत्रायने स्युः टल ग्रं न वति पश्चिम चं मुक्ता ग्रं नाशो यत्र ल गति तदेध चिह्नं न वति तस्मात्पाद स्युः

५

तिमवलनमित्यादिविधिना रात्रे गता बा एष्याः घटिकाः साध्या यदि दिवि सूर्यवेधा दनेनैव विधिना कात्या
 ध्यते तद्वत्फटाः ता एवात्रिमताः स्फटाः स्फुरिति पुनस्तु विज्ञो धीगयो दिक्कर्मणो मेन वा नेन विने वस्फटाः
 स्फुरिति कस्माद मेन वः अत्रयः स्युः टकालः साधितः समूर्यम्यकालः साधितः कालो हि सूर्यवशा देवा
 तस्मान्न ह्यत्रा स्युः टा नाद्यः साधिता स्यान् न ह्यत्र स्ये बो दया स्यु संबंधी नो गतेष्य स्या अनेन कर्मणा सूर्यो
 दया स्या पहे काल संबंधिनः सता एवा अतो न ह्यत्रा दिकाल साधने तत्कर्म सुप्यने न न तु सूर्या तका
 लमाधने ति अत्र यद्भव संस्था न चिह्नं मनुष्येण ह्यधुन मस्या स्या तागया दुर्धर्षो अत्रिह्नं बः आ
 धमा पा त्रये स्या समध्य स्या हिले व व स्या अतस्तद्दी वर स्या स्या दितरा दिशाः हे याः पलांश काश्चा
 वितर्धं शा पुते ईल ११ मिथुन स्येष्ट न ह्यत्रा गो मध्य लत्रो यदा सदा प्राच्या संही विनिस्त स्या अत्र स्या प
 पश्चिमे ११ रमा हो ६५ गता हो ६८ न बा हो ६२ गुण हो ६३ म बा आ १२ गता आ १६ रा हो ६५ र मा हो ६५ न बा
 आ १२ र व ता गा ६० पु गा हो ६४ य मा हो ६२ त्रि बाण ५३ ऊ नृ स्या गीण ५१ नंद नागा ६२ रा १५ मही नृ स्या ५१
 यश्चिदे दा ५५ ऊ वे दा ५१ स्युः स्त्रिंश ३४ दशा म ३१ कोल रा मा ३१ र मा आ १५ गुण आ १३ ऊ को ला ११ र मा
 हा ५१ य मा हो ६२ न बा हो ६२ दि रौ ला १२ क्र मे ण स्यु नि नाः पल स्यु त्र मध्यो न्र सो शाः उ पां आ नि ले रा दि
 ग म स्या मा र्गः वि हो र्ज त्र या दि य या म्या नि ला ना पु द कं ति ता दा हि णः को व ना ना १२ स्यु ह्यार्थः एत ए व
 देशीयाः न वंति तत्र प्रकारे शो दत मा हा अह ना वि व रे ण ही न मुद्रा भ्यं कुज ल वाः समा य दिका ते मुद्र

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
आर्याः॥	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
पंजीकृतं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
देशीयाः॥	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
जलनाम्नं	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

3

लेनः हा माही हा छटिका पा ३० नवाः सचरण १२ सहेंदो १७ छ श्रिनः २५ सां धं गा छि ३० वखा ग्रयो ३० विचरण वेदा
ग्रयो ३० ॥ ५५ ग्रय ३० माही शा मि तता ४३ ॥ ५५ पादरहिता सा ना ४८ ॥ ५५ शुद्धे देवः ५१ ३० माही ० छटि ० नीति
इति क्छित्तुला छंते प्रतिष्ठां गता १० ॥ इत्येतानां १० इति क्छित्तुला छंते प्रतिष्ठां गता १० इति
छंते परिष्ठितवक्रमपूर्वचंद्रकुलादि राशीनामते क्छित्तुला छंते प्रतिष्ठितवक्रमपूर्वचंद्रकुलादि राशीनामते
नामा सुधरी मुष्ठितं नवति ति हे धां रो वसुदे ॥ ॥ नेमां मं शुलको न्नता नुमम शिरका कीलका म्हा पये दीर्घा वा
मतिना डिका नुमम सुखा नुधां ते पितृता मये ॥ नाम्ना यन नाग वडू न घटी ही ना म्हा वेधो ५ वा या ता
म्यं तो गता सुधरी का म्हा प्रयो गं व्यधा म् १० ॥ व्याख्या ॥ नेमां यं न प्रविधौ इति परिध्य ई नागे ति रश्चो
लको न्नता म्हा म्हा शिरका कीलका नुप्रतिना डिका मुष्ठा पये त्परे कुकं न्नता दीर्घा नीति प्रथम म्हा
का छित्तुला कीलका किंचिदीर्घः कार्यः अथैको नवष्टिकीलका म्हा म्हा शिरकाः कार्याः कस्मादा र्च्य
म्हा प्य इत्युच्यते अतः सुखा म्हा म्हा सुखा दिव्यः कस्मे इति न न्नतये ता मां घटी ना न्नतिर्हीना धां ते पि
कीलका गणनया घटी नां म्हा ल न्नत इत्यभिप्रायः तस्यैततः कथं निष्पद्यते ॥ नाम्ना यन
नाग वडू न घटी ही नाः म्हा वेधो ५ वा ना शः कार्याः तथा ता ना यो न वेति ॥ अथ न नागा वडू न वन्नय
न नाग वडू न योः महति मा यन वडू न माहारः मा यन वडू न म्हा का ता श्रुता यः नाम्ना त म्हा म्हा मा य
न नाग वडू न ना य म्हा नि ही नाः गता न वेति व्यत्ययतो विपरीत शोधने ऽप्याः स्युः परं तु ऽप्या म्हा नि

शक्तिनीलताः कार्यान्ता एषा म्भुः। अंगं लग्रं वृद्धा देयी। सर्वं चरुकाशे इति सर्वं वृद्धेयी। एतदुक्तं न
 वति। रात्रौ भ्रवमित्यादिविधिमा भ्रवं विधापश्चिमं चरुकाशे कस्यां घटी कार्या लग्रं मा घटी दीर्घकी
 लकादारभ्य कतिन मा इतिज्ञाततः सायनमूर्यः। कस्मिन् रात्रौ कस्मिन् शीर्षे तैत्तमस्य मूर्यकति
 बतिकाः ॥ प्रागुक्तः शीर्षाद्वैघटीका इत्यादिनायावतः तानि वैधोऽबानायाः। उनामस्य। रात्रे गतघ
 रिका नवंति। यदिसायनं षड् मूर्यघटीकावेधघटीकानिहीनोः क्रियंते तदा तस्य मूर्तिशाल्यादाशौष
 रात्रेरेष्यघटीका नवंति। लग्रं प्रागुदिति। अथ अंशः तस्य कारणे मधुपुत्राहानं ह्यत्रात्मयज्ञा
 नं नमिन्नायाः। पुरोदितां भ्रवाक्तेनापिन प्रोक्तं देत कौटकाहं ॥ ३॥ इति श्रीनर्मदात्मनः पद्मना
 नविरचितं त्रयं रात्रावर्थावतौ भ्रवजमाधिकारोदितियः समाप्तः ॥ ॥ आदौ बहिर्वृत्तानाडिह
 वं प्रथमं। द्वितीयं निरुद्धं। तृतीयं निरुद्धं रात्रिः। चतुर्थं मृदुदेशीयनं ह्यत्राणि। पंचमं नक्षत्रमध्यो
 न्तमं शाः। षष्ठं मृदुदेशीयं। सप्तमं मृदुदेशीयं रात्रिहं अथ मं आरुजहृकर्म मं मृतवृत्तं ॥ ॥ ॥ ॥
 ॥ ॥ श्रीजबानीमत्या ॥ अथ वलग्रं यंत्रं ॥ हेमाधेः मुक्तं सुरगवलयं मध्यं गुलप्रसृतं तत्त्वंप्रथ
 ने रवरेचरमितारं नागाः स दं क्पा म्भया। कुर्याजगमितं सुरंध्रमपराधं धिच मंकारयेत् ॥ अंधां
 शदले सुरंध्रमिति तद्वत्तुल्यं स्फुटं १ त्रिज्यार्कं १२० पुतिविज्ञागुणहो धं शिजीबो धनातत्रा
 पंक्तदलाहं नवतिरु० ॥ अथ यत्तेषां कं तत्रांकरं ० घृदिनाई ह्युण्णुणा ३३३ रं उ नागस्यकात्रिमा

9

मासभयुर्लबाः सुबलयेयं वेष्टिताः म्भुः स्फटाः। शदिनाई उ नवेहीनं तिथिं नंदं संसुतं। एवं मध्योन्नतां
 नाः स्फुः म्भुयदेशेदिनाईनः ॥ ३३ इति वलग्रं यंत्रं ॥ ॥ अथ वलग्रं यंत्रं माहु। बुक्ताफलप्रचुररत्रविचित्रमि
 दमाणि क्यमं विरचितं वलग्रं विधेयां तां नूनदीऽवमिदं समकीटिष्ठं तच्चाष्टधा प्रविहरेत्तमस्य
 केण ॥ रं ध्रुविद्वयस्य म्भुः ॥ मं शीर्षोर्दंडं मूत्रं मुदं निदध्यात् ततो द्वितीये किमवेधं रं ध्रुवचंड
 मार्तंडकरात्प्रवेष्टुं शीर्षोर्दंडं मूत्रात्प्रपश्चिमायामेकं विनागं परतश्चतुर्थं। चतुर्थं नागेश्वरवधमं
 कृत्यारं नागाः समासूचिकमाविधेयाः ॥ ३॥ ततो द्विजनागा नदि पूर्वदेशे ह्येवं हिनागत्रयमत्र म्भ्या
 तां अष्टादशां कैः ॥ १० विहरेत्तु नागान्धादिप्रितां कैः ॥ परथवाननेनानां ॥ तरणिकिरणं रं ध्रुव
 मांशाद्यवार्धं तरितमितरनागेयं त्रिनिर्माणमेयं। गतवतिपरनागे पमिनीकोतको ते सुखिर
 मपकाशमंगतं मध्यतस्यात्पोशरजलमपनितनागाः श्वांशुमे विधेया करिशशीमितनागे ॥ १०
 म्भुः परं या नदम्यतु विगणयदशर्माकाज्ञागमाने विनागं गुणहतमिह न केतदिनाई नमानं ॥ १॥ नू
 गोतवृत्तं वलग्रं यंत्रं बुध्मा सुधीनिः किल यो लनीयं। गोते यथा चंदमूचे नमः स्यात् नूणादि
 रे धं त्रचरे नमो यं। शतुर्थोत्परेनास्ति सुनीति मूनो यं त्रात्परेनास्ति चकंकणात्रयं त्रं तरे न वतां चरे
 लं रणं शरणं पृथवीपुतां चान् ॥ इति वलग्रं यंत्रं ॥ ॥ संवत् १११५ माघ शुद्ध १४ सोमोत्तरितं ॥ ॥ ॥ ॥
 ॥ ॥ मुनेन बडु ॥ ॥ कल्याण म्भु ॥ ॥ ॥ ॥ श्री ॥ ॥ ॥ ॥ श्री ॥ ॥ ॥ ॥ श्री ॥ ॥ ॥ ॥

श्रीनवानीमत्या ॥ अथमुधीरंजननामयंत्रमुच्यते ॥ तत्र चंद्रनिर्मितां यंत्रं कुर्यात् धातुं दासं
 श्रीनवानीमत्याकारं देव्यंतस्त्रैकहस्तं देव्यंत्राख्यां षष्ठिजागां समानाः कस्मिंश्चिद्वाप्यन्यत्र
 कुर्यात् ॥ अथयंत्रधारणवेधप्रकारः ॥ १ ॥ हस्ताभ्यां यंत्रं उच्यते तत्रोष्ठशब्दं चैकनेत्रं निमित्ताप्ये
 दृष्टो दोषश्चांशुष्टमुग्मस्ति नैस्तस्मिन्धगावेधज्ञांशाः ॥ १ ॥ अथ तावद्वक्तव्यं तरेज्ञाने तदा मध्य
 क्षितरूमिज्ञानं बभूवो रं तरं पद्यानि प्रवेष्टुं शान्तिनां वस्तुमध्यावधिः स्वस्माद्भूमिमानं प्रज्ञायते ॥
 अथ वस्तुव्योतरज्ञानाभावे पितृज्ञानं तदा त्मांतरभूमिज्ञानं चाह ॥ एकस्माद्वस्तुमुग्मं विविधा
 ज्ञेयानां गस्तसुरः पृथुता ॥ किंचिद्भवायेत नर्वेधजागां ज्ञेया गम्याचापसारस्य भूमिगामा
 भूमिरंशद्वयघातनिघ्नीजागां तरासाथ पृथक् खण्डता वस्तुतरं स्यादितरास्वना गुरुक्यात्
 ब्रह्मं तरभूमिमानं ॥ ५ ॥ अथ वेणुसूत्राग्नेहृता तदा त्रिमध्यभूमिज्ञानं वेशो व्यज्ञानं चाह ॥ य
 त्रं धृत्वा लंबवत्प्राग्बदेव ॥ वेणुसूत्राग्नेमदेव प्रवेध्या ज्ञेयावेधं शादिधाद्यो ततस्याः तद्वद्व
 शोच्यं स्ववंशं तरं च ॥ अथास्मवंशं तरं ज्ञाने वेणुग्रदृशनादंशो व्यज्ञानं चाह ॥ धृत्वा पद्या
 धारभूर्धं स्रयंत्रगत्वा पृष्ठे वेधयेकीलकांशं कोटिहृद्योचोर्ध्वजावेधं शादो स्याद्वक्तव्येः प
 नारस्य भूमेः ॥ १ ॥ स्ववेशं तरगाहस्ताः कोटिहृत्वा कृत्वा जितानां पद्यासावंशहस्ताः सुहृगोच्यकर
 संघटानां ॥ अथ रूमिज्ञानाभावे केवलाग्रदृशनादेव वंशोच्यमात्मवंशं तरं चाह ॥ पृष्ठे गत्वा दिव्यं

[illegible]

कर्मसुद्धिं सुरंध्रमत्ररचयेद्वाधारमकुं रवलोतस्याधो न निवेशनाथपरितः छिद्राण्यनूष्णकिरेत् न गर्जेता
 नियथापरस्परममं सुद्यानिकुयन्निथागर्जंते विद्धीत सुद्धिं सुरिरेवंकोः महासुप्रयोधो
 कोरेधेयत्रबाह्येयथास्याद्यं गांशाः सन्दीर्घा निष्ठाः शंकुः कार्यं यंत्रबाहु स्रुतीकोरंजीवो १२ मानं
 नवेदं गुलम्यापाः अर्कयमाहं वाकसंस्थियोनाः रंकारं मध्यो न तनागकास्युः कमानदं तो १२ त
 रमंकनिधं मूलानवेसुः खनखक्तेवा १५ पूर्णं नंदं गुणिते धं धृती स्यो वामराधं विरुता सुपुणै
 सं गुण दत्तं ज्ञा कर्मोर्वास्त्रियया मध्यतुरिष्ठलवाः स्युः १७ तदन रंकारं नवनागकाः स्युः कायात्रतं
 शो ५ बसिं जिनीमाः मृगी हता ज्ञान तनागमोर्वास्त्रियत्रयं त्रैघटिकं गुलानि १८ एकादिकोष्टो न तनाग
 केय मंदं गुलानां त्रयवेपु रेवं १९ एकादि रुदे दगजा ७ न वेपु रं त्रपाद सुतिं गुलानि २० एकादिनाय
 दिव पटिका सुरंध्रानि त्रैघटिकं गुलके धियः २१ का ११ हिंसा यो निज पटिको य सुविरेवं कुप्रधार्य यथा ॥
 यंत्रं श्रवणिकादिना न रन वहाया म्यपद्यो पतेत् ॥ छाया ग्रावधिरंध्रतश्च गणयेत् नानां स्रुतीं गां
 कां म्यत्रा ग्रात्ररावधी हगणयेत् साद प्रजां वी कनो ॥ ११ रंध्रादनिष्ठ घटिका वधिया शलाका मं स्यात्
 तामपि नृनादिक पटिका सुग्रा म्यत्र दमत्त रं देष्ट घटी मसुच्छाः शंकु प्रनेष्ट लवडं श्ररण प्रनावाः ॥
 १२ नंदिग्राम निवा म्यनूदिन बरो देव नृ गमणि नाना शास्त्र कला कला पचतुरश्री के शव स्रुत
 तस्यां दं बुद्धमेव ना नृ निगम ज्ञानी गणेशः कृतिः चक्रैर्यत्र मिदं च मस्तिक रं नृ पादिकानां सुदं ॥ १३ ॥

९

इति श्रीमन्नेशदेवहविरचितं तत्त्वम्या खं यंत्रं संस्मरणं ॥ ॥ आद्यमास परे पक्षे त्रयोदश्यां शनिवासरे शुक्ल
 चार्यपदं नोक्तं कथार्यत्र सुने परं ॥ ॥ सुने नवव्या ॥ कथ्या एम सुता ॥ का ॥ ॥ का ॥ ॥ श्री ॥ ॥ का ॥ ॥

व्या	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
२९	३	१	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
२८	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
२७	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
२६	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
२५	०	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
२४	०	०	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
२३	०	०	०	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
२२	०	०	०	०	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
२१	०	०	०	०	०	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९
२०	०	०	०	०	०	०	०	१	२	३	४	५	६	७	८
१९	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२	३	४	५	६	७
१८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२	३	४	५	६
१७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२	३	४	५
१६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२	३	४
१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२	३
१४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२
१३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

पत्रे १.

445
110
335

